

LIETUVIŲ KATALIKŲ MOKSLO AKADEMIJA

KUN. A. LIUIMA, S. J.

Į MOKSLĄ IR KŪRYBĄ

Atspaudas

iš

L. K. M. Akademijos *Suvažiavimo Darbų* VI t.

451-459 psl.

Kęstutis Pankas, M. D.
1022 New Harvard Drive
Suvažiavimo Darbų, VI t. 451-459 psl.

Roma 1969

Į MOKSLĄ IR KŪRYBĄ...

EKSCELENCIJA, MONSINJORAI, GARBINGIEJI SVEČIAI, MIELI IR
BRANGŪS AKADEMIKAI

Miela ir maloni tenka man, kaip Akademijos pirmininkui, pareiga tarti žodį Šeštojo Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos narių suvažiavimo darbų pradžioje. Nuoširdžiai sveikinu visus šito garbingo susibūrimo dalyvius. Džiaugsmas ir dėkingumas Dievui pripildo sielą, matant didelį pritarimą nedrąsiai pradėtam didelių užsimojimų darbui, teikiančiam nuostabių vilčių.

Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos suvažiavimai yra tik lyg meteorinės prošvaistės, monotoniškame, pilkame kasdieniame mokslininko darbe. Šios prošvaistės, tarp daugelio kitų, yra dar vienas giliai džiuginantis lietuviškosios dvasios gyvastingumo galingas pasireiškimas. Išguita iš tėvynės, atgimusi Romoje, Akademia, palyginti, smarkiai auga ir stiprėja pasaulio lietuvių tarpe, pasidarydama tarptautine ar bent tarpvalstybine. Vargiai galėjo Akademijos kūrėjai pramatyti, o pasakiusiam įtikėti, kad netolimoje ateityje Akademijos suvažiavimai vyks pasaulio didmiesčiuose, garsiose sostinėse, pačiuose kultūros centruose; kad tų suvažiavimų dalyviai bus gausesnė ir gal aukštesnių kvalifikacijų, negu tėvynėje. Nedrąsi tremtinė, pradėjusi suvažiavimų tradiciją užsienyje, Dievo laiminama, Akademia turėjo entuziazmą sukėlusį suvažiavimą Chicagoje, nemažiau reikšmingas, tikiuosi, bus šis pradamas suvažiavimas pasaulio didmiestyje, New Yorke. Dėl sekančio suvažiavimo jau varžosi Vokietija ir Kanada*.

Ne tuščiam pasididžiavimui tai sakau, bet norėdamas pabrėžti du svarbiu dalyku. Pirmasis liečia praeitį, antrasis ateitį. Sunkiai įvertinami nuopelnai Akademijos steigimo iniciatorių: prel. Aleksandro Dambrausko, vysk. Pranciškaus Būčio, prof. Stasio Šalkausio, arkiv. Juozapo Skvirecko ir daugelio daugelio kitų, kaip

* Minimas suvažiavimas, VII iš eilės, įvyko Romuvoje (Hüttenfeld b. Lampertheim, Vokietijoje), Vasario 16 gimnazijos patalpose, 1967 metų rugpjūčio 23-27 dienomis. VIII suvažiavimas įvyks 1970 metais, rugsėjo 1-6 dienomis Toronte.

didžiojo Akademijos mecenato Amerikos Lietuvių Katalikų Federacijos, kuri nuo pat Akademijos įsikūrimo įgalino ją išauklėti didelį mokslininkų kadra; nuopelnai suvažiavimų organizatoriaus Lietuvoje, prof. Juozo Ereto ir vėl daugelio daugelio kitų, kurie savo moksliniu ir organizaciniu darbu yra prisidėję prie Akademijos išaugimo. Dideli nuopelnai Akademijos atgaivinimo tremtyje įkvėpėjo ir nenuilstančio skatintojo, tuometinio mūsų ministro Paryžiaus pasiuntinybėje, dr. Stasio Bačkio, atgimusios Akademijos mecenatų Didž. Gerb. prel. Pranciškaus Juro, Didž. Gerb. klebono Juozapo Karaliaus ir šio suvažiavimo globėjo Didž. Gerb. dr. Juozo Kazicko, visų šio suvažiavimo organizatorių, geradarių paskaitininkų, pasišventusių bendrai veiklai darbininkų. Tai yra dideli mūsų kultūriniai laimėjimai įvairiose srityse. Tikrai pelnytai galime mes visi didžiulis ir nuosirdžiai džiūgauti, ypačiai, kad prie mūsų džiaugsmo prisideda ir Šventojo Tėvo palaiminimas.

Šita pačia žvilgsnio į praeitį proga tebūna leista nors keleta žodžių tarti apie paskutinių metų Akademijos veiklą. Apie Akademijos idėją, jos charakterį, darbus, personalą galima pasiskaityti kun. prof. Stasio Ylos studiją *Lietuvių Katalikų mokslo Akademijs*¹, o apie paskutinių metų Akademijos veiklą kun. Rapalo Krasausko pranešimą *Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos veikimo ir darbų apžvalga*². Visa tai aplenkiu. Vieną tik faktą noriu dabar suminėti: Chicagos suvažiavimo pasisiekimo įkarštyje, Akademijos vicepirmininkas prof. Zenonas Ivinskis labai teisingai pranašavo: « Akademijs nevir užkonservuota senų pensininkų archyvine įstaiga, bet ji eis su gyvenimu ir ims tekėti gyvo kūrybinio bei mokslinio darbo srove »³. Jo pranašystę patvirtino pati tikrovė: Akademijs bręsta, bet ne sensta, o gyvena, sakyčiau, nesibaigiančia jaunyste! Atgaivinus jos veiklą tremtyje, jos narių buvo tik arti 60. Visi senosios kartos. Dabar jų yra 172. Vien tiktai per vienerius paskutiniuosius metus įsijungė 40 jaunosios kartos mokslininkų, žymioje dalyje įvairių universitetų profesorių ar dirbančių valstybiniuose tyrimų institutuose.

Šita proga miela man pristatyti ir pasveikinti tris naujus narius mokslininkus: prof. dr. Adolfą Damušį, dr. Juozą Girnių ir prof. dr. Alfredą Senną, pirmosios centro valdybos narį Lietuvoje. Gaila, kad Akademijos nariai nepasinaudojo savo teise, nepasiūlė daugiau į narius mokslininkus. Bekalbant apie narius, tenka su-

¹ L.K.M. Akademijos *Suvažiavimo Darbai*, V t., Roma 1964, 3-28 psl.

² L.K.M. Akademijos *Metraštis*, I t., Roma 1965, 329-342 psl.

³ L.K.M. Akademijos *Suvažiavimo Darbai*, V t., Roma 1964, 605 psl.

minėti, kad po paskutinio suvažiavimo Chicagoje, trys jos nariai yra laimėję pilną atbaigimą amžinybėje, būtent: dr. Juozas Leimonas, miręs 1963.V.4 d., prof. dr. Steponas Kolupaila, miręs 1964.IV.9 d. ir prel. prof. dr. Kazimieras Šaulys, miręs 1964.V.9 d. Jų mokslinės veiklos apžvalga bus duota Akademijos *Metraštyje*, o paskutinę šito suvažiavimo dieną, pirmadienį, 9 val. prel. Juras atlaikys už juos ir kitus, anksčiau mirusius Akademijos narius gedulingas šv. Mišias. Visus narius ir svečius maloniai kviečiu dalyvauti pamaldose ir pagerbti mirusiųjų atminimą.

Suminėtina taip pat, kad po paskutinio suvažiavimo Chicagoje 1961 metais, išikūrė nauji Akademijos židiniai New Yorke, Naujojoje Anglijoje, Detroite, Montrealy. Eina pasitarimai dėl židinių steigimo Philadelphijoje, Toronte, Washingtone, Vokietijoje, Clevelande ir kitur. Didelės reikšmės yra baigiamas organizuoti Lietuvių Studijų Institutas Romoje (Lietuvos istorijos ir Religinės kultūros Institutas) ir prie jo jau veikiaš Dokumentacinės medžiagos apie religinę padėtį Lietuvoje archyvas. Minėtinas ypatingai judrus istorijos sekcijos, Chicagos ir Naujosios Anglijos židinių veikimas. Šis pastarasis gegužės 31 dieną sušaukė vienos dienos pirmąjį viešą židinio suvažiavimą su trimis paskaitomis, kuriose dalyvavo virš 30 asmenų.

Nuo praeities, nuo laimėjimų žvilsgnis krypsta į ateitį. Su pagrindu mes didžiuojamės Daukantu, Valančium, Basanavičium, Kudirka, Dambrausku, Šalkauskiu ir daugeliu kitų. Bet nepakanka didžiuotis. Mums reikia naujo Kudirkos, naujo Dovydaičio, Šalkauskio, naujo Paltaroko, Valančiaus, naujo Daukšos, naujo Merkelio Giedraičio. Ir aš neabejoju, — mes jų turime.

Didysis mūsų kultūrinis laimėjimas, kurį ką tik suminėjau, kartu darosi ir nauju, dar didesniu uždaviniu. Akademiją norėta sunaikinti, bet štai, visi pasaulio mokslo šaltiniai pilnumoje jai atsiveria ir yra, taip sakant, po ranka. Mes galime smarkiai praturtėti dvasioje arba, atmetę galimybes, sumenkėti ir subliukšti šio dvasinio turto akivaizdoje. Mes galime arba tik naudotis civilizacijos blizgučiais bei jos dovanomis ir nesulaikomai smukti, arba kurti, dvasiškai augti ir bręsti. Neišsakomai didingos galimybės suteiktos mūsų tautai ne tik pasisavinti visą pasaulinę kultūrą aukščiausiam laipsnyje pačiuose jos šaltiniuose, bet ir savuoju pajėgiu įnašu prisidėti prie pasaulinės kultūros suklestėjimo, žmonijos dvasinio atgimimo.

Gyvenimas ir mirtis, betariant *Deuteronomo*⁴ žodžiais, yra

⁴ * Apsvarstyk, kad šiandien stačiau prieš tavo akis gyvenimą ir gerumą, o iš kitos pusės mirtį ir piktumą, kad mylėtumei Viešpatį, tavo Dievą, vaikš-

padėti prieš mūsų akis. Prieš mūsų tautos ir prieš kiekvieno iš mūsų asmeniškai. Nuo mūsų apsisprendimų ir poelgių priklausys mūsų ir mūsų tautos ateitis. Laimėjimas tikras. Reikia tik ryžtingumo, reikia veržlumo, drąsos!

Gyvename pasaulinės krizės ar, gal tiksliau pasakius, pasaulinės evoliucijos neuralginuose centruose. Gyvename perėjimo laikotarpi iš vienos eros į kitą⁵.

Mano nuomone, skirtumas tarp besibaigiančio ir ateinančio laikotarpio bus daug didesnis, negu tarp viduramžių ir renesanso. Atrodo, kad ateina laikas, kada bus galima dar žemėje pritaikyti *Apraiškimo* žodžius: *Ecce omnia facio nova* — «Štai aš darau visa nauja»⁶.

Visi sutinka, kad daug kas nesugražinamai eina prie galo, ko nė jokiomis pastangomis nebeįstengsi sulaikyti, ir kažkas ateina, formuojasi naujo, ko nepajėgsi išvengti. Tačiau visi sutinka, kad šitas persilaužimas vyksta. Ir jis daug didesnis, gilesnis, negu kad būtų galima jį dabar išsakyti. Ir tai vyksta ne tik technikoje, moksle, bet visose gyvenimo srityse; paliečia ne tik vieną klasę ar tautą, kaip prancūzų revoliucija, bet visą žmoniją, plačiau ir giliau net negu raudonasis komunizmas. Tokia visuotinė, tokia gili yra ši krizė, ši evoliucija.

Dar negalima gerai charakterizuoti ir aptarti būsimojo laikotarpio, kuris vietoje planetarinio, — po nelaukto mokslininkų išskverbimo į mikrokosmą ir makrokosmą, — bus pilna prasme kosminis, paženklintas ypatingu technikos išgalėjimu. Neretas net drįsta naująjį laikotarpį charakterizuoti, kaip technikos ir materializmo pergalės laikotarpį. Tačiau, nežiūrint viso to, yra dar ir kitų ženkių ir daviniių, kurie akylam stebėtojui padeda spręsti apie naujosios evoliucijos linkmę, kurią galima charakterizuoti, kaip

žiotumei jo keliais ir laikytumei jo paliepimus, įstatus ir nutarimus, kad būtumei gyvas, ir kad jis daugintų tave ir tave palaimintų žemėje, kurios pavaldėti įeini. O jei tavo širdis nukryps ir nenorės klausyti, bet apgautas paklydimo garbinsi svetimus dievus ir jiems tarnausi, skelbiu tau šiandien iš anksto, kad žūsi... Šaukiu šiandien liudytojais dangų ir žemę, kad stačiau prieš jus gyvenimą ir mirtį, palaiminimą ir prakeikimą. Pasirink tat gyvenimą, kad ir tu būtum gyvas ir tavo palikuonys ir mylėtumei Viešpatį, tavo Dievą, ir klausytumei jo balso ir jo laikytumeis (nes jis yra tavo gyvenimas ir tavo dienų ilgumas), kad gyventumei žemėje, dėliai kurios Viešpats prisiekė tavo tėvams Abraomui, Isaokui ir Jokūbui, kad ją jiems duosiąs» (*Pakartoto Įstatymo* knyga 30,15-20; plg. *Eccli* 15,18).

⁵ Plačiau šią temą yra nagrinėjęs inž. Jonas Rugis studijoje *Ar atom tyrinėjimai pradėjo naują erą?* (Žr. L.K.M. Akademijos *Suvažiavimo Darba V t.*, Roma 1964, 339-357 psl.).

⁶ *Apraiškimas* 21,5.

kovą už žmogaus kilnumą (*dignitas*) ir už teisingumo įgyvendinimą*. Išsiilgimas šitų vertybių yra visuotinis. Tad ir būsimasis laikotarpis, jeigu ir nebus žmogaus kilnumo (*dignitas*) realizavimo laikotarpis tikrai nebus nė technikos ir materializmo laikotarpis, bet, blogiausiai atveju, bus aršios kovos, — kovos tarp slibino ir moteriškės⁷, — kovos tarp materializmo ir dvasios.

Istorija nėra akla. Ne aklas likimas ar būtinybė lemia ateitį, bet pats žmogus, Dievo pavestas, kuria ją ir tuo pačiu istoriją. Istorinis vyksmas yra ne kas kita, kaip ano, dar Rojuje gauto, įsakymo užvaldyti žemę vykdymas⁸. Tai ne kas kita, kaip Dievo pradėtosios kūrybos tęsinys iki visiško atbaigimo, iki naujo dangaus ir naujos žemės, naujosios Jeruzalės⁹. Ir štai, dabar esame mes akivaizdoje šio stipraus, gal dar niekad tiek stipriai nepasireiškusio visos žmonijos išsiilgimo tikrojo žmogaus kilnumo, kuris

* Tą pačią mintį pabrėžia ir Vatikano II Visuotinis Susirinkimas, tarp kitų siekių atpažindamas visuotiną ir gilų žmogiškojo kilnumo išsiilgimą: « Sub omnibus autem istis exigentiis latet profundior et universalior appetitio: personae scilicet atque coetus plenam atque liberam vitam, homine dignam, sitiunt omnia quae hodiernus mundus eis tam abundanter praebere potest proprio servitio subicientes » (Pastoralinė konstitucija *Gaudium et Spes*, 9 nr., žr. *Acta Apostolicae Sedis*, 58 (1966), 1031 psl.; lietuvišką vertimą žr. Bostono (1967) leidinio 176 psl. arba Vilniaus (1968) — 126 psl.). Iš šio didesnio žmogaus kilnumo išsiilgimo pripažinimo kyla ir kiti asmenišieji reikalavimai: « Ex vividiore humanae dignitatis conscientia exoritur, in variis mundi regionibus, studium ordinem politicum-iuridicum instaurandi, in quo personae iura in vita publica melius protegantur, ut sunt iura libere sese coadunandi, consociandi, proprias opiniones exprimendi ac religionem privatim publiceque profitendi. Tutamen enim personae iurium condicio necessaria est ut cives, sive singuli sive consociati, in rei publicae vita et moderamine actuose participare possint » (Ten pat, 73 nr., 1095 psl.; lietuvišką vertimą žr. Bostono leidinio 254 psl. arba Vilniaus — 182 psl.). Palygink taip pat *Gaudium et Spes*, 41 nr., žr. *Acta Apostolicae Sedis*, 58 (1966), 1059-1060 psl.; lietuvišką vertimą žr. Bostono leidinio 210-211 psl. arba Vilniaus — 151-152 psl.

⁷ *Aprėiškimas* 12-13 ir 19-21 skyriai.

⁸ « Ir Dievas juodu palaimino ir tarė: Veiskitės, ir dauginkitės, ir pripildykite žemę, ir ją pavergkite, ir viešpataukite jūros žuvisms, ir dangaus paukščiams, ir visiems gyvuliams, kurie kruta ant žemės » (*Pradžios* knyga 1,28).

⁹ « Tuomet aš mačiau naują dangų ir naują žemę; nes pirmasis dangus ir pirmoji žemė nuėjo, ir jūros jau nebebuvo. Aš, Jonas, mačiau šventąjį miestą, naująją Jeruzalę, nužengiančią iš dangaus nuo Dievo, pasirengusią, kaip sužieduotinė, papuoštą savo sužieduotiniui. Aš girdėjau didelį balsą iš sosto tariant: Štai Dievo padangtė su žmonėmis, ir jis gyvens su jais; jie bus jo tauta, ir pats Dievas bus su jais jų Dievas. Dievas nušluostys nuo jų akių kiekvieną ašarą; mirties daugiau nebebus, nei dejavimo, nei šauksmo, nei skausmo nebebus daugiau; nes kas buvo pirma, išnyko. Tuomet sėdintis soste tarė: Štai aš darau visa nauja » (*Aprėiškimas* 21,1-5; pgl. *Aprėiškimo* visą 21 ir 22 skyrių).

buvo aptemdytas praeityje ir dar labiau temdomas dabar. Šitas žmogaus kilnumo išsiilgimas yra ne kas kita, kaip dar vienas dingas ir reikšmingas žingsnis Dievo planų realizavime*.

Būtų vaikiškai naivu pasišauti pakreipti istorijos eigą ar save paskelbti vadais. Tačiau, iš antros pusės, būtų nepateisinas ir nedovanotinas apsileidimas, ištižimas ir didelė atsakomybė visiškai atsisakyti šios pareigos, į žemę užkasti gautus ypatingus talentus, nes kaip tik šio klausimo sprendimui, šio uždavinio vykdymui esame Apvaizdos išrinkti, pašaukti, paruošti, apdovanoti. Tai kiekvieno mūsų asmeninis pašaukimas, o ypatingai kiekvienos institucijos, kaip kultūrinės įstaigos, tad juo labiau Akademijos, nes joje, turinčioje gražią tradiciją, labiau negu kitoje institucijoje telkiasi kūrybingiausios jėgos.

Ir niekas tenedrįsta, jeigu taip galima išsireikšti, daliniais sprendimais « lopyti » pasaulio įvykių eigos, ar mėginti istorijos įvykių ratą pasukti atgal. Tai reikštų savo pareigų išdavimą, paneigimą iš Apvaizdos gautojo uždavinio, tai reikštų prieštaravimą pačiam Dievui-Kūrėjui jo kūrybiniuose planuose. Tokie bus gyvenimo nušluoti. Nieko nėra pas Dievą pasenusio ; visa jis daro nauja. Nieko jis nekuria serijomis, juo labiau sielų, kurias individualiai, su meile išugdo asmenybėmis, kad, jas sudievinęs, padarytų savo dievybės dalininkes, į save panašias : *sigillatim fecit corda eorum*, sako Psalmistas¹⁰.

Kadangi, kaip minėjau, pasaulio kūrimas, tiksliau sakant jo atbaigimas, tebevyksta, tik jau nebe aklai per betarpį, visagalią Dievo tartą žodį « teatsiranda », bet per žmogaus kūrybišką pasireiškimą, labai svarbu perprasti ir persiimti tiesa, kad šis pasaulio kūrimas, jo užvaldymas, sudvasinimas ir visiškas atbaigimas nevyksta pagal atskirų žmonių užmačias, bet pagal Dievo Apvaizdos amžinuosius planus. Niekas neturi didesnių idealų, niekas nėra platesnių, pažangesnių pažiūrų, didesnės tolerancijos kaip Dievas, nieko nėra atviresnio pažangai, nieko kūrybingesnio, kaip jo turimieji su pasauliu ir visa žmonija planai. Pas Dievą visa yra nauja, kūrybinga, šviežia patekančios saulės spindulio, atsispindėjusio rasos lašelyje, šviežumu. Ši kūrybingumo, tiesos, naujumo, atbaigimo bei tobulumo troškimą neišdildomai ir efektingai Dievas įdiegė kiekvienon sielon. Ir tai daugiau ar mažiau kurčiai ar iškalbingai

* II Vatikano Visuotinis Susirinkimas tai vadina naujuoju humanizmu, kuriame atskiras žmogus yra išsąmoninęs esąs atsakingas prieš savo brolių ir istoriją : *Gaudium et Spes*, 55 nr., žr. *Acta Apostolicae Sedis*, 58 (1966), 1076 psl., lietuvišką vertimą žr. Bostono (1967) leidinio 231 psl. arba Vilniaus (1968) — 166 psl.

¹⁰ *Psalmė* 32,15.

pasireiškia kiekvienoje sieloje be išimties. Savaiame aišku, kad Dievo turimieji planai žmogaus neriboja, jo nesumenkina, nevaržo, bet kaip tik jį išaukština. Įgalina žm^o gū ne tik dalyvauti dieviškosios kūrybos atbaigime, bet ir pačioje jo prigimtyje ¹¹.

Labai tad svarbu peržvelgti ir suprasti Dievo mintį, jo planus. Tačiau Dievas gyvena neprieinamoje šviesoje ¹², ir jo keliai ne mūsų keliai, jo mintys ne mūsų mintys ¹³, taip kad galime sakyti — teisintis, kad jo planai mums yra nežinomi. Nors, tiesa, Dievo planai yra paslaptis, tačiau bent pagrindiniuose bruožuose jis jau mums apreiškė juos: pasaulio atbaigimas žmogaus kūryba ¹⁴, o žmogaus sudievinimas per dalyvavimą Dievo prigimtyje ¹⁵. Palieka nežinomi tiktai Dievo keliai ir metodai atskiruose laikotarpiuose, konkrečios formos, pati jo taktika. Bet ir tatai daugiau ar mažiau galima išskaityti iš pačios esamos konkrečios tikrovės*. Ją stebėdami, galime atpažinti bent artimesnės ateities kryptį, ir tada kūrybingai įsijungti į šitų žmonijos uždavinių realizavimą, kad nebūtume įvykių eigos stabdžiai, arba tik pačių istorijos įvykių stumiami, lyg neprotingos būtybės, bet priešingai, patys tuos įvykius apspręstume ir tuo atbaigtume save, lyg Claudel aprašytasis anas žaviųjų viduramžio katedrų statytojas-architektas, kuris visas katedras palaikė nieku, palyginęs su ta, kurią jis, anas bestatydamas, pastatė savo sieloje — sukurdamas patį save.

Pirmasis Akademijos visų sekcijų, o ypatingai teologijos, filosofijos, sociologijos uždavinys, yra glaudžiame bendradarbiavime išskaityti šį Dievo planą mūsų laikams, sukurti atitinkamas dvasinio ir kultūrinio gyvenimo formas. Tai didelis uždavinys ir platus darbo laukas, bet ir laimėjimas užtikrintas, nes darbas, į kurį esame pašaukti, yra Dievo-Kūrėjo planų įvykdymas. Jo palaima lydės visas

* Antrasis Vatikano Visuotinis Susirinkimas irgi nurodo tą patį kelią: « Populus Dei, fide motus, qua crediti se a Spiritu Domini duci qui replet orbem terrarum, in eventibus, exigentiis atque optatis, quorum una cum ceteris nostrae aetatis hominibus partem habet, quatenam in illis sint vera signa praesentiae vel consilii Dei, discernere satagit » (*Gaudium et Spes*, 11 nr. žr. *Acta Apostolicae Sedis*, 58 (1966); lietuvišką vertimą žr. Bostono (1967) leidinio 178 psl. arba Vilniaus (1968) — 128 psl.).

¹¹ 2 *Petro* 1,4.

¹² 1 *Timotiejui* 6,16.

¹³ « Mano mintys ne jūsų mintys, ir mano keliai ne jūsų keliai, sako Viešpats. Nes kaip dangus aukštai nuo žemės, taip aukštesni mano keliai už jūsų kelius, ir mano mintys už jūsų mintis » (*Isaijas* 55,8-9; ir *Romėnams* 11,33-34): « O, Dievo turtų, išminties ir žinojimo gilybe, kaip nesuprantami jo teismai ir nesusekami jo keliai! Nes kas pažino Viešpaties mintį? arba kas buvo jo patarėjas? » (plg. *Isaijo* 40,1-3).

¹⁴ *Pradžios* knyga 1,28.

¹⁵ 2 *Petro* 1,4.

pastangas ir duos joms vaisingumo ¹⁶. Belieka tad tik pasidrašinti himno žodžiais: *Quantum potes, tantum aude* — kiek tik pajėgi, tiek išdrįsk ¹⁷, arba kantiškuojn: *sapere aude* — išdrįsk pasinaudoti savo proto ir valios galia kūrybai, išeišk iš nesubrendimo ir neryžtingumo metų.

Ir gal niekas tiek vaizdžiai neišreiškia Akademijos uždavinių ir jos narių nusiteikimo, kaip Adomo Mickevičiaus 1819-1822 metų laikotarpyje filaretams parašytoji *Giesmė Jaunystei*:

Siek ten, kur vyzdis nepasiekia,
Laužk tai, ko protas nepajėgia.
Jaunysta, tavo galė — tai orų vytiš,
Kaip griaustinys tavo petiš ¹⁸.

Per Akademijos narių suvažiavimą Chicagoje 1961 metais buvo paminėta 40 metų nuo Akademijos įkūrimo, o šiais metais sueina jau 10 metų nuo jos veiklos atnaujinimo tremtyje. Šita sukaktis ir šito garbingo suvažiavimo šventadieniška nuotaika yra labai graži proga, pagal Akademijos paskirtį, jos pobūdį ir galias aspiracijas pakviesti visus lietuvius įsijungti į ją, ar tai grynai moksliniam darbui, ar bent bendravimui ir išlikimui įgytame kultūriname laipsnyje, jeigu dėl nelemtų tremties aplinkybių, vienam ar kitam nebūtų laimės dirbti tiesioginį mokslo darbą; kitus gi, prijaučiančius šiai mokslo idėjai, — į šios Akademijos narius rėmėjus, jos idėjos skleidėjus ir populiariantojus.

Lietuvių Katalikų Mokslo Akademią yra aukščiau pilkos kasdienybės stovinti, vien mokslo, tiesos, gėrio ir grožio realizavimo tesiekianti institucija.

Visus tad maloniai kviečiu į darnų, kūrybingą tiesos ieškojimą, teisingumo realizavimą, gėrio ir grožio idealų siekimą bei kitų didžiųjų tautos ir žmonijos pašaukimo uždavinių vykdymą. Dar kartą to paties didžiojo poeto žodžiais betariant:

Petis į petį! Ei, bendrais
Apjuoskim žemę grandiniais!

¹⁶ « Kaip lietus ir sniegas nusileidžia iš dangaus ir ten daugiau nebegrižta, bet girdo žemę, vilgo ją ir daro ją derlingą, duoda sėklos sėjančiam ir duonos valgančiam; taip bus mano žodis, kurs išeiška iš mano burnos; jis negriš į mane tuščias, bet padarys, ko tik aš norėjau, ir bus sėkmingas tuose dalykuose, kuriems aš jį siunčiau » (Isaijo 55,10-11).

¹⁷ Dievo Kūno šventės Mišių himnas *Lauda Sion Salvatorem*.

¹⁸ Iš *Adomo Mickevičiaus Raštų*, Vilnius 1919, 7 psl.; M. Gustaičio vertimas.

Mintis vienan sušaukim židinin,
Ir židinin vienan dvasias !... ¹⁹

Su savo sveikinimais ir linkėjimais miela man perduoti taip pat sveikinimus ir prof. dr. Juozo Ereto, vieno iš Akademijos kūrėjų, ir Akademijos vicepirmininko, prof. dr. Zenono Ivinskio.

Šventoji Dvasia, Tiesos, Meilės ir Kūrybos Dvasia, tevadovauja šitam suvažiavimui, telemia nutarimus ir šinteriopus tesuteikia darbams ir pastangoms vaisius. Gausi Dievo palaima telydi visus Akademijos darbus ir užsimojimus !

Kun. A. LIUIMA, S. J.

New Yorkas, 1964 metais, rugsėjo 5 dieną

¹⁹ Ten pat.